

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 8. Den 22 Februar 1800.

Trykt i Kjøbenhavn hos Direkter Johan Frederik Schult.

Undertegnede ere Redaktører, Forlæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen. Peter Johan Monrad.
Cancellie-Raadere og Assessorer i det danske Cancellie.

Offentlig Foranstaltning.

Som Tillæg til den Indberetning, Kommissionen for
de til Gadernes Udvidelse henlagte Fonds har indsendt
for 1798, og hvis Indhold i dette Blad er meddeelt,
troer Collegial-Tidendens Udgivere det passende, at en
Plan til fordelagtigere Benyttelse af Hovedsta-
dens Jorder, som fulgte med ovennævnte Kommissio-
nens Indberetning, at uddrage og meddele Læserne Det,
som synes at maatte for Publikum have meest Interesse.
Kommissionen, som er bemyndiget at slutte Foreninger
om Eiendoms Overdragelse eller nyt Fæste af samtlige
Stadens Grunde o. s. v., naar Stadens Kasse bliver
forsikket dens hidtil deraf hafte aarlige Indtægt, og, ef-
ter at være bleven enig med Magistraten om, at 7000

Rdlr.

Rdlr. aarligen kan ansees for den Sum, hvorved Stadens Kasse erstattes denne hidtil hafte beholdne Indtægt, har paataget sig disse Jorders Bestyrelse i det Hele, har, for at kunne, i ethvert Tilfælde, gaae frem efter faste og lige Regler, udkastet ovennævnte Plan og i samme tilføjede fremsat de vigtigste Grunde, paa hvilke den bygges.

Hovedsiemedene som tilsigtes, ere:

- 1) at den under Kommissionen henlagte Erstatningsfond, som skal udrede omtrent 330,000 Rdlr. for de kjøbte Grunde, og til Brandvæsens Indretningerne, kan af Jorderne faae et flækkeligt Bidrag til denne Udgift;
- 2) at Stadens Kasse kan, naar denne Kommission, efter at have fyldestgjort sit Siemeed, i Tiden ophører, erholde en forøget Indtægt;
- 3) at de, som paa Fæstegrunde have opført Bygninger o. d., kunne faae fuld Raadighed over Grundene og befries fra den med de hidtilværende Fæstekontrakter forbundne Uvished;
- 4) at Jordernes Kultur kan forbedres og derved desflere Produkter vindes for det Almindelige.

Paa det at nøiagtig Kundskab om Jordernes Areal og Godhed kunde erholdes, har Kommissionen, ved sagkyndige Mænd, ladet dem opmaale og bonitere. Efter Opmaalingen er den geometriske Kvadrat-Indhold af samtlige Stadens Jorder, saavidt de ei hidtil allerede til Eiendom ere overdragne, 2,066 Tdr. Land, hver

Tønde

Tønne Land ansat til 14,000 Quadratalen. Bonites ringen har viist, at nogle af Stadens Jorder, især de nærmeste omkring dens Volde og Broer, ere fundne bedre end de bedste paa Frederiksborg og Kronborg Amter. De bedste Jorder paa hine Amter ere nemlig betegnede med Tallet 24, forstaaet som Godheds Grader, og de ringere, i Sammenligning med hverandre, ned ad under 24; derimod ere forbemaeldte Stadens bedste Jorder, deels efter Jordernes bedre Betskaffenhed, deels for desto bedre at bestemme Forskjels-Graderne, ansatte til Tallet 36; de øvrige af disse, i Sammenligning med de bedre, ansatte til ringere Tal, f. Ex. 24, 18, 12 og derunder eller derimellem. Efter hvilke Grader en Tønne Land af Jord, ansat til 18, bliver kun at ansee for at have halvt Værd mod en Td. Land til 36; og, naar Stadens Jorder, der udgjøre efter Areal 2,066 Tdr. Land, alle reduceres til 36, indbesatte de omtrent 1,395 Tdr. Land.

Den hidtilværende aarlige Indtægt for Staden af samtlige disse Jorder i Fasteafgift og Græsleie er 8,822 Rdlr.; men Jordernes i de senere Tider betydeligen stegne Pris viser, baade, at det er muligt at tilveiebringe en høiere Indtægt, og tillige, at det er ret og billigt, at man bestræber sig derved paa en Tid, da de indvortes Indretninger i Staden gjøre nye Indtagter fornødne til de Bekostninger, som ellers paa anden Maade maatte udredes. Ogsaa kan, ved en forandret Indretning, For-

Fordele gjøres mulige for Jordernes Besiddere, som kunne veie op mod en højere Afgift.

Stadens ovennævnte Jorder, for saavidt de hidtil ikke til Eiendom ere afhændede, men enten bortsaftes eller bortleies, kunne henføres til 3 Hoved-Klasser: 1) De som ere bebygte eller med Bygninger saaledes forbundne, at de vanskeligen og ei uden Tab for Eieren, som har dem i Fæste, derfra kunne adskilles, s. Ex. virkelige Bygningsgrunde, Gaardpladser o. d., Hauger, Blegdamme og de mindre Bænger, som drives til et eller andet Sted; hvilke udgjøre 227 Tdr. Land, eller reducerede til 36, 181 Tdr. 2) Fællederne, som hidtil til fælleds Græsning og tildeels til Exerccering ere benyttede, og hvilke alle udgjøre 970 Tdr. Land, eller reducerede til 36, 628 Tdr. 3) De større Bænger, der benyttes af Pangsinteressentere, og som udgjøre 629 Tdr. Land, eller reduceret til 36, 432 Tdr. Land. I Henseende til disse Jorders bedre Benyttelse til at erholde en forhoiet Afgift af dem, kunde det synes bedst og rigtigst, at de samtlige afhændedes til Eiendom, eftersom det er rimeligt, at Eiendom, forbunden med Besiddelse, maa give Jorderne større Værd og gjøre for Besidderen en højere Afgift taalelig; men der ere Omstændigheder, som forvolde, at saadant for en Deel af Stadens Jorder, saasom Exerceerfællederne, aldeles ei kan skee, eller som tilraade, at det for visse af de øvrige Jorder ikke skeer, i det mindste ei nu, eller paa een gang.

gang. Kommissionen har derfor antaget som Grund-
sætning: at kun nogle af Stadens Jorder nu bør over-
lades til Eiendom, men derimod andre vedblive at bort-
leies til Dyrkning eller Græsning; og, efter denne Grund-
sætning, maatte Kommissionen bestemme, hvilke Jor-
der kunde overdrages til Eiendom, og hvilke til Leie, og
af de sidste, hvilkets Benyttelse kunde blive for hver Leier
for sig, eller hvilke i Fællig.

A. Jordene i første Klasse.

Bed disse Besiddelser er nu en besynderlig Bland-
ing af Eiendom og Ikke-Eiendom. Bygninger, In-
ventarier, Haugeanlæg o. d. ere Besiddernes Eiendom,
men Grunden er Fæstejord, som tilhører Staden og
bortfæstes almindeligen paa de Vilkaar: a) at, naar
Eiendommen af Bygninger og Inventarier med Besid-
delsen af Fæstejorder overdrages til en anden, skal den
nye Tiltrædende betale, saavel i Indfæstning som aarlig
Afgift, hvad der fra Stadens Side maatte bestemmes;
b) at, dersom Fæstegrunden udfordres for Fortifikations-
væsenet, skal Besidderen afgive samme, endog for Fæ-
stetidens Udløb, uden Erstatning enten for det tabte
Fæste, eller for de paa Jorderne anvendte Omkostnin-
ger. Da disse Grunde, i en saadan blandet Forsætning
og under saadan Usikkerhed, umuligen kunne erholde
den Værdi, som enten deres Veliggenhed eller indvor-
tes Godhed ellers vilde give dem, og de altsaa ei heller
kunne bære en for høiet Afgift efter deres mulige Værdi,
saa

saa er her tilstrækkelig Aarsag til, at samtlige disse Fæ-
 stegrunde forvandles til Eiendomsgrunde, og Vilkhæ-
 den tilfiger, at Eiendommene paa de Vilkaar, som fra
 Stadens Side findes antagelige, først bør tilbydes de
 nuværende Fæstere, som eie Bygninger og Inventarier,
 hvilke de enten selv have opført og forbedret, eller tilkjøbt
 sig af andre for en Priis, der staaer i Forhold til Forbedrin-
 gerne. Ogsaa har Hs. Majestæt, da Kommissionen an-
 saae den paa disse Besiddelser hvilende Forpligtelse, i Hen-
 seende til Fortifikationsvæsenet, for skadelig, og derfor hav-
 de indladt sig i Korrespondence med vedkommende Depar-
 tementer, for, om muligt, at see Forpligtelsen tilsidefat
 eller nøiere bestemt, ved Resolution af 10 Jan. f. A.
 til det kongelige Finants-Kollegium tilsagt: "at, naar
 Nogen maatte tilkjøbe sig Eiendom af de Grunde, som
 ligge uden for Staden i den Omkreds, hvor Fortifika-
 tionen har Ret til at fordre sig deslige Grunde udlagte,
 maa ham gives den Forsikring, at, saafremt nogen af
 disse Grunde nogensinde fordres til nødvendig Benyt-
 telse af Fortifikationsvæsenet, de skal for saadan Benyt-
 telse, som ansees uundværlig for Stadens Sikkerhed og
 Fortifikation, af den kongelige Kasse gives en billig Er-
 statning efter uvillige Mænds Taxation, imod at af den
 fulde Riobesum for deslige Grunde afgives til Kongens
 Kasse 5 Procent, hvoraf ved Opsamling af Renter og
 Renters Rente skal dannes en fra Finantserne affondret
 og uafhængig Fond, som alene til denne Brug skal an-
 vendes

endes. Kommissionen har siden korresponderet med Generalitetet om, hvorvidt den Omkreds strækker sig, i hvilken Fortifikationen kunde forlange sig Grund udlagt, og fra dette Kollegium er da erklæret, at den strækker sig for Grunde fra Glaciere til Søerne, eller i en Fra-stand af 300 Alen fra Glaciere.

(Fortsættelsen følger.)

F u n d a t i o n .

Til Hjælp og Understøttelse for saadanne trængende Mennesker, som ere fødte dels udenfor, dels i Arbeids-standen, og især saadanne, som, enten fra Fødselen af, eller ved Sygdom eller andre Tilfælde, have saaet Mangel paa Sindes eller Legems Kræfter, har Fru Geheimers raabinde Cathrina Elisabeth Scheel, fød Cicignon, til Machebølle i Fyen, legeret en Kapital af 10,000 Rdlr., og, under 15 Sept. s. A., for denne Stiftelse oprettet, og til Hs. Majestæts Konfirmation indsendt, en Fundats, hvis Bestemmelser i det Væsentlige ere følgende:

- 1) En Kapital af 10,000 Rdlr., eller Saameget, som i denne Henseende kan være sparet og henlagt, skal, om muligt, i Fundatrixes levende Live udsættes til 4 Procent, eller, næste Termin efter hendes Død, udbetales og af Direktionen udsættes enten i den kongelige Kasse eller mod sikkert Pant i Jordegods.
- 2) Denne Stiftelse skal føre Navn af Machebølle Legatum for trængende Personer i og uden for Arbeids-

stand.

standen. Til Direktører udnævner Fundatrix, a) Amtmanden over Svendborg Amt, b) Provsten i Salling Herred, og c) Eieren af Nacheballe-Hovedsgaard, eller, hvis den skulde vorde deelt, af Hovedparcellen, hvilke Direktører bestyre denne Stiftelse uden videre Besønning.

- 3) Renterne af de 5,000 Rdlr. uddeles i Ilge Dele til 4 trængende Personer udenfor Arbeidsstanden, hvortil Fundatrixes Faders, sal. Oberstlieutenant Cicignons, Familie skal være fortrinligen berettiget.
- 4) Renterne af de andre 5,000 Rdlr. uddeles ligeligen til 10 Trængende af Arbeidsstanden, hvortil de, som have tjent Fundatrix, og, under lige Omstændigheder, de som have tjent hende længst, skal være fortrinligen berettigede.
- 5) Disse i §§. 3 og 4 gjorte Bestemmelser uagtet, forbeholder Fundatrix sig dog at udnævne dem, som først skulle nyde Renterne saavel efter 3 som 4 §. Men, ligesom disse uddøe, bliver Direktionen berettiget til, efter Foundationens Bestemmelser, at udnævne. Erspæktance maa ei gives nogen.
- 6) Renterne udbetales strax efter hver 11 Juni eller 11 December Termin, hvergang det Halve. Naar Noget døer, udbetales de til deres Dødsdag forfaldne Renter til deres Stervbo, og det Øvrige til dem, som i de Afdødes Sted udnævnes.
- 7) Hvor Direktørerne ere af ulige Mening i Henseende

de til Pensionisternes Udnævnelse, eller i andre Henseender, gjelder Stemmesleerheden; men, skulde de hver vedblive sin Mening, har Amtmanden, som første Direktør, afgjørende Stemme.

8) Sen af Fundatrix indrettet og authentifieret Protokol anføres Direktionens Deliberationer og Beslutninger; hvorhos fremlægges Rvitteringer for de udbetalte Pensioner inden næste Termin. Direktionen samles et Par Gange om Aaret ved hver Termin. Den Pensionist, som i 2 Terminer udebliver med at have sin Pension, ansees som død, og en Anden udnævnes istedet for samme.

9) Hvert Aar, inden Januar Maanedes Udgang, mælder Direktionen til det danske Cancellie, hvor Kapitalen er henstaaende, og hvilke Personer i det forløbne Aar have oppebaaret Renterne.

Denne Fundats er, under 15 November f. A., af Kongen gratis konfirmeret.

Forgivning.

Under 14 d. M. er igjennem General-Toldkammeret udfærdiget en Forordning af følgende væsentlige Indhold: at, da afvigte Aars Høst af Byg og Havre i Danmark og Hertugdømmene ikke har været heldig, og Mangel paa disse Kornarter til Udsæd i Norge søndstjelds kan forudsees; saa finder Hs. Majestæt fornødent at forbyde Udsørsel af Byg, Havre og Malt fra Danmark

mark og Hertugdømmene søvæerts til fremmede Steder. Dette Forbud træder i Kraft fra denne Forordnings Bekjendtgjørelse paa ethvert Sted, og vedbliver indtil Sep- Maanedes Udgang indeværende Aar. I dette Tidsrum have alle vedkommende Øvrigheder, saavelsom de kongelige Soldbetjente, nøiagtigen at overholde denne Anordning, og, dersom Noget findes at have handlet derimod, er Kornet eller dets Værd forbrudt for den Skyldige. Dog skal ikke det fremmede Byg og Havre, som nu er eller herester tages paa Transit- eller Kreditplagene, ei heller det deraf tilberedte Malt, indbegribes under dette Forbud.

End videre vil Hs. Majestæt, for at opmuntre til betimelig Indførsel af Byg og Havre til Sæd i Norge søndenffjelds, forunde en Præmie af 24 Sk. d. E. for hver Tønde sundt og godt Byg, samt god og hvid Havre, tjenlige til Udsæd, som inden Mai Maanedes Udgang indeværende Aar indføres til Norge søndenffjelds.

Øvrighederne paa hvert Sted lade det indførte Kornes Tjenlighed bedømme, og Soldbetjentene bevidne Indførsels Rigtigheden, hvorefter Præmien ved Anvisning paa de kongelige Kasser udbetales Vedkommende.

Blandede Efterretninger.

Ved General-Krigsrettens Dom af 24 Jan. 1800 udi Sagen imellem Sø-Krigsprocuren efter Befaling paa den ene, og Kapitain-Lieutenant Baron Hans Holsten

sten med flere paa den anden Side, er kjendt for Ret: Kapitain-Lieutenant Baron Hans Holsten, der, som Chef for Briggen Nidelven, har været befalet at konvoiere endeel Handelskibe, og med hvilke han udgik fra Flekkers den 8 Septbr. 1798, bør ikke alene for Tiltale i denne Sag aldeles fri at være, men han erklæres endog herved, at have, saaledes som det en ærefier Officer egner og anstaaer, opfyldt de Pligter; han skyldte denne ham anbetroede Konvoi-Kommando. De af Skipper Samuel Neutied i Brev, dat. Cadix den 2 Nov. 1798, til Kjøbmand N. C. Becker, og de af denne, i Skrivelser af 4 Decbr. 1798 og 4 Januar 1799, til Handelshuset Tutein & Kompagni, samt de af dette Handelshuus, i Skrivelse til det kongelige Admiralitets- og Kommissariats-Kollegium, under 9 Januar 1799, brugte skammelige og ærenærgaaende Udladelser bør døde og magtesløse at være, saa de ei skal komme ham til Fornærmelse paa Værelse, Embed eller Stand i nogen Maade; endeligen forbeholdes ham til Skipper Samuel Neutied, Kjøbmand N. C. Becker samt Handelshuset Tutein & Kompagni hans videre lovlige Ret og Tiltale.

Efterat denne Dom, tilligemed Es-Statens General-Auditoriats Forestilling om denne Sag, fra Admiralitets- og Kommissariats-Kollegiet havde været Hs. Majestæt omstændeligen foredragen, har Allerhøihsamme, under 7 d. M., allernaadigst behaget derpaa at resolve:

"Den

”Den udi Sagen imellem Sø-Krigsprofurøren, efter Befaling, paa den ene, og Kapitain-Lieutenant Baron Hans Holsten med Flere, paa den anden Side, ergangne General-Krigsrets Dom, ville Vi allernaadigst have stadfæstet.”

Qvægsyge-Kommissionen i Kjøbenhavn har erholdt Efterretning om, at Qvægsygen er udbrudt i den hollandske Provinds Zeeland paa Den Walcheren, og at, uagtet alle fra Regjeringen sammesteds trufne Foranstaltninger, Sygdommen dog allerede har udbredt sig til Meierierne omkring Herzogenbusch. Kommissionen har derfor, ved Cirkulære til samtlige kongelige Soldbetjenter ved Sø-Toldstederne i Kongerigerne Danmark og Norge, samt Hertugdømmene, søiet Anstalt, at de kongelige Anordninger om Sundheds-Attesterne, i Henseende til de Skibe, der fra bemældte Steder maatte ankomme i de kongelige Lande, paa det nøieste iagttages.

Qvægsygen i Syd-Preussen er endnu ikke standset, og de sidste fra Danzig indkomne Beretninger indeholde, at hos en Mand, i Nærheden af Kjøbstaden Gnesen, i een Nat ere bortdøde 30 Hoveder; hvorsore de, ved Sø-Toldstederne i de kongelige Lande, under 19 Nov. f. A., trufne Foranstaltninger endnu vedblive.

I Følge et, i Tyssland udgivet, og hertil indsendt Skrift om Qvægsygen, er, i den endnu vedvarende

Qvægsyge

Qvægsyge fra Aaret 1795 indtil Udgang 1798, alene i Kurførstendømmet Bayern, bortdød 84 875 Hoveder, og i det hele Tyskland 3 Millioner Stykker Hornqvæg, hvis Værdi angives til 90 Millioner Gylden.

Af en til Cancelliet indsendt Forretning, som ved et Sognekalds, formedelst Sognepræstens Forskyttelse, indtrufne Vakance er bleven holden for at forsøge Forening med Sognebeboerne om Korntiendens Ydelse til Præsten for den tilkommende Tid, i Overeenstemmelse med den kongelige Indbydelse af 18 Marts 1796, har bemældte Kollegium erfaret, at, blant flere Omstændigheder, skal ogsaa følgende have bidraget til, at ingen Tiende-Afford i dette Sognekald kunde opnaaes, nemlig: at den fratrædende Præst ikke har mødt ved Forretningen, aagtet han derom af Amtmanden og Provsten var anmodet, og hans Nærværelse var saa meget mere nødvendig, som adskillige manglende Oplysninger alene fra ham kunde erholdes.

Da nu Saadant er stridende imod Hs. Majestæts velgjørende Hensigter, til Tiende-Foreningernes Fremme, og lægger Hindringer i Veien for vedkommende Embedsmænds dertil sigtende Bestræbelser; saa har Cancelliet, under Dags Dato, tilskrevet samtlige Biskopper i Danmark: at, naar Tiende Forening skal prøves i et Sognekald, som ved Sognepræstens Forskyttelse er blevet

vet ledigt, skal den fratrædende Præst være pligtig til, personligen at møde ved Forretningen, efterat han af Amtmanden eller Provsten derom er bleven anmodet.

Det er sat under Spørgsmaal: om de nye Sølimiter af alle Distrikter maae have Tilladelse til at tage Hyre fra Kjøbenhavn, naar de fra Verbingen dimitteres, eller, om de skulle afvises, for, efter Anordningerne, først at gaae tilbage til deres Hjem, for at erhverve Amtspas til denne Søsart?

I Anledning heraf har Cancelliet, under Dags Dato, tilfrevet samtlige Landmilice-Sessioner i Danmark, at det kan være de bemældte Sølimiter tilladt, at tage Hyre her fra Staden, eller andre Søsteder uden for Distriktet, hvor de egentlig henhøre, naar de fra Verbingen dimitteres, men, da det, for at vedligeholde Orden, vil være fornødent, at Enrollerings-Chefen i Kjøbenhavn, eller de Toldere paa andre Steder, som expedere slige dimitterede Sølimiter, afgive til vedkommende Krigs- og Land-Kommissær de skriftlige Efterretninger, som ere bestemte ved Cancelliets Resolution af 30 Juli 1796, saa har fornævnte Kollegium tillige anmodet saavel Admiralitetet som General-Toldkammeret desangaaende at foranstalte det Fornødne.

Ledige Embeder.

Under det danske Cancellie: Begersløv og Villersø Sognefald i Aarhus Stift, 90 Rdlr. 48 Sk.; Overvrager Embedet i Bergen.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 21 Febr. er Sognepræsten i Moss, under Aggershuus Stift, H. H. Thaulow, beskikket til Sognepræst for Stadsbørgdens Præstegjæld i Trondhjems Stift; den residerende Kapellan for Moss Præstegjæld i Bergens Stift, P. Hount, til Sognepræst i bemældte Moss; Sognepræsten for Begersløv og Villersø Menigheder i Aarhus Stift, J. H. Fischer, konfirmeret til Sognepræst for Bindblæs og Dalbyhøyer Menigheder i bemældte Stift; den residerende Kapellan i Holstebro, E. Berthelsen, ligeledes til Sognepræst for Ulvborg og Raasted Menigheder i Ribe Stift; Under Kirurg ved det holstenske Infanteri-Regiment, A. B. Monrad, beskikket til Kirurgus og Praktikus i Varde og dens Distrikt; Distrikts-Kirurg i Skive, J. P. Gorgius, til Distrikts-Kirurg i Aalborg og dens Distrikt; Distrikts-Kirurg i Kronborg Amt, A. Lynge, til Kirurg i Frederiksborg-Amt og ved Amtets Sygehuus samt Hillerød Hospital.

Under Generalitetet: Den 13 Decbr. f. A. er E. Greve de Tremons udnævnt til Premier-Lieutenant

nant af Armeen. Den 31 Januar d. A. er A. Mar-
foe benaadet med Ritmesters Karakter.

Under Finance-Collegium: Den 31 Jan.
er Finants-Sekretær C. Birch, efter Ansøgning, i Na-
de entlediget fra det hidtil tillige hastes General-Lotto-In-
spektorat, og samme forundt Mynt-Revisor L. E. Sylow.

Under Rentekammeret: Den 12 Februar er
Stiftamtmanden over Christiansands Stift, Kammer-
herre H. E. D. B. v. Leveskow, udnævnt til Amtmand
i Husum og Bredstedt, samt Overstaller i Landskabet Ei-
derstedt og Overdigegreve i samtlige under hans Distrikt
hørende Marsklande.

Under General-Toldkammeret: Den 12 Fe-
bruar er Toldinspektør D. Olussen befikket til Told- og
Konsumtions-Kasserer i Særljøbing; Kopiist i Gene-
ral-Toldkammeret F. J. Rimer til Told- og Konsum-
tions-Inspektør i Særljøbing; C. A. Hessler til Told-
betjent i Kjøbenhavn, og Sec. Lieutenant ved de vest-
indiske Tropper, J. M. Kümmerle, forundt Karakter
som Prem. Lieutenant af Infanteriet.

Under Admiraliteret: Den 7 Febr. er hidtil
værende Kompagni-Kirurg S. B. Keil ansat til Under-
Kirurg ved Gaandværksstøtten i den, efter Ansøgning,
affædige A. A. Sagers Sted.

Af denne Tidende udgives egentligen eet Nummer,
der forsendes med de ridende Poster til Norge, de
danske Provindser og Hertugdømmene.